

V Bruselu dne 31.3.2016
COM(2016) 169 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o výživě pro malé děti

{SWD(2016) 99 final}

OBSAH

1.	ÚVOD	3
2.	TRH S VÝŽIVOU PRO MALÉ DĚTI V EU	3
2.1	Výskyt a složení výrobků	3
2.2	Velikost a hodnota trhu, ceny a struktura trhu	4
2.3	Uvádění výživy pro malé děti na trh	5
3.	VNÍMÁNÍ VÝROBKŮ A CHOVÁNÍ ZE STRANY SPOTŘEBITELŮ ..	5
4.	PŘÁVNÍ RÁMEC VZTAHUJÍCÍ SE NA VÝŽIVU PRO MALÉ DĚTI ..	6
5.	VĚDECKÉ STANOVISKO ÚŘADU EFSA K VÝŽIVĚ PRO MALÉ DĚTI.....	8
6.	SHRNUTÍ OTÁZEK SOUVISEJÍCÍCH S VÝŽIVOU PRO MALÉ DĚTI.....	8
7.	SHRNUTÍ POSTOJŮ ČLENSKÝCH STÁTŮ A ZAJINTERESOVANÝCH STRAN	10
8.	ZÁVĚRY	10

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o výživě pro malé děti

1. ÚVOD

Tato zpráva plní povinnost stanovenou Komisi článkem 12 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 609/2013 o potravinách určených pro kojence a malé děti, potravinách pro zvláštní lékařské účely a náhradě celodenní stravy pro regulaci hmotnosti („nařízení o potravinách pro určité skupiny“)¹.

Článek 12 požaduje po Komisi, aby po konzultaci s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) předložila Evropskému parlamentu a Radě zprávu o případné nutnosti zvláštních ustanovení týkajících se mléčných nápojů a podobných výrobků určených malým dětem.

Tato zpráva vychází ze dvou vědeckých stanovisek úřadu EFSA², průzkumu trhu provedeného pro úřad EFSA³ a rozsáhlé konzultace s příslušnými vnitrostátními orgány a zainteresovanými stranami. Zprávu doprovází pracovní dokument útvarů Komise (SWD) s podrobnějšími informacemi o jejích zjištěních.

2. TRH S VÝŽIVOU PRO MALÉ DĚTI⁴ V EU

2.1 Výskyt a složení výrobků

Výživa pro malé děti není v právních předpisech EU definována. Lze ji popsat jako nápoje na bázi bílkovin, které jsou zvláštním způsobem zpracovány či mají zvláštní složení a jsou určeny ke splnění výživových požadavků malých dětí ve věku 1 až 3 roky⁵. Ačkoli počet výrobců je malý, na trhu EU jsou stovky různých výživ pro malé děti. Počet výrobků se v jednotlivých členských státech může značně lišit.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 609/2013 ze dne 12. června 2013 o potravinách určených pro kojence a malé děti, potravinách pro zvláštní lékařské účely a náhradě celodenní stravy pro regulaci hmotnosti a o zrušení směrnice Rady 92/52/EHS, směrnic Komise 96/8/ES, 1999/21/ES, 2006/125/ES a 2006/141/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES a nařízení Komise (ES) č. 41/2009 a (ES) č. 953/2009 (Úř. věst. L 181, 29.6.2013, s. 35).

² Komise pro dietetické výrobky, výživu a alergie při Evropském úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA), 2013, *Scientific Opinion on nutrient requirements and dietary intakes of infants and young children in the European Union (Vědecké stanovisko ohledně požadavků na výživu a dietárních příjmů kojenců a malých dětí v Evropské unii)*, EFSA Journal 2013; 11(10):3408; Komise pro dietetické výrobky, výživu a alergie při Evropském úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA), 2014, *Scientific Opinion on the essential composition of infant and follow-on formulae (Vědecké stanovisko ohledně základního složení počáteční a pokračovací kojenecké výživy)*, EFSA Journal 2014; 12(7):3760.

³ AINIA, Centro Tecnológico, 2013, *Report of „data collection with respect to the availability and nutritional composition of different types of milk-based drinks and similar products for young children with the denomination of „growing up milks” or „toddlers’ milks” or with similar terminology currently on the market in EU Member States” (Zpráva o „shromažďování údajů o dostupnosti a výživové skladbě různých typů mléčných nápojů a podobných výrobků pro malé děti s označením „mléka podporující růst” nebo „batolecí mléka” či s podobným označením, které jsou v současnosti na trhu v členských státech EU”)*, EFSA supporting publication 2013:EN-505.

⁴ Označení „výživa pro malé děti“ se bude dále v textu používat jako odkaz na výrobky, které jsou předmětem zprávy (v souladu se způsobem, jakým na tyto výrobky odkazoval úřad EFSA ve svých vědeckých stanoviscích k těmto záležitostem).

⁵ Pojem „výživa pro malé děti“ nezahrnuje pro účely této zprávy „obohacená mléka“, konkrétně mléka obohacená různými živinami (např. vitamíny nebo minerálními látkami) a uváděná na trh pro širokou veřejnost nebo její skupiny (např. děti obecně), ale nikoli výhradně pro malé děti ve věku 1 až 3 roky.

Energetická hodnota a složení výživy pro malé děti je různé⁶. Ve většině případů se jako zdroje bílkovin využívá kravského mléka⁷, ale obsah bílkovin výrobku je obvykle nižší než u kravského mléka a většinou v rozsahu povoleném právními předpisy pro počáteční a pokračovací kojeneckou výživu⁸. Výživa pro malé děti se obohacuje řadou stopových živin (např. železo či vitamín D), polynenasycených mastných kyselin (např. kyselina alfa-linolenová (ALA)) a jiných látek (např. taurin), jež se v počáteční a pokračovací kojenecké výživě běžně vyskytují a v mnoha případech se v kravském mléce nevyskytují (nebo vyskytují v nižších množstvích). Výživa pro malé děti může obsahovat různé cukry (např. laktózu, sacharózu, glukózu či maltózu), někdy med a v určitých případech aromata (např. vanilku).

2.2 Velikost a hodnota trhu, ceny a struktura trhu

Trh s výživou pro malé děti zaznamenal v období 2008 až 2012 růst téměř ve všech zkoumaných zemích. V roce 2012 lze velikost maloobchodního trhu odhadovat na více než 42 000 tun a hodnotu maloobchodního trhu na více než 500 milionů EUR⁹.

Cena výživy pro malé děti se v jednotlivých členských státech liší v závislosti na řadě parametrů, jako jsou úloha distributorů a daně. Její cena je podobná nebo mírně nižší než cena počáteční kojenecké výživy nebo pokračovací kojenecké výživy a vyšší než cena kravského mléka nebo obohaceného mléka¹⁰. Výživa pro malé děti se distribuuje různými kanály (maloobchodníci, specializované prodejny, webové stránky a lékárny) a ceny v lékárnách bývají mírně vyšší než v supermarketech.

Trh s výživou pro malé děti je rozdělen mezi malý počet výrobců. Výrobky se vyrábí v několika málo členských státech a ve Švýcarsku a jsou obchodovány do zbytku EU a do třetích zemí. Výrobci v EU jsou čelními podniky na globální scéně¹¹.

⁶ AINIA (2013); EFSA (2013).

⁷ Bílkoviny z kozího mléka a sóji se využívají v omezeném počtu výrobků na trhu.

⁸ „Počáteční kojeneckou výživou“ se rozumí „potraviny, které jsou určeny pro kojence [tj. děti do dvanácti měsíců věku] během prvních měsíců života a které odpovídají samy o sobě výživovým požadavkům těchto kojenců až do doby zavedení vhodných příkrmů“ (čl. 2 odst. 2 písm. c) nařízení o potravinách pro určité skupiny). „Pokračovací kojeneckou výživou“ se rozumí „potraviny, které jsou určeny pro kojence [tj. děti do dvanácti měsíců věku] po zavedení vhodných příkrmů a které vytvářejí základní tekutý podíl postupně se rozšiřující smíšené stravy těchto kojenců“ (čl. 2 odst. 2 písm. d) nařízení o potravinách pro určité skupiny). Počáteční kojenecká výživa a pokračovací kojenecká výživa se v současné době řídí směrnici Komise 2006/141/ES ze dne 22. prosince 2006 o počáteční a pokračovací kojenecké výživě a o změně směrnice 1999/21/ES (Úř. věst. L 401, 30.12.2006, s. 1), která poskytuje také velmi podobné definice těchto výrobků. Nařízení o potravinách pro určité skupiny stanoví, že Komise přijme pravidla pro počáteční kojeneckou výživu a pokračovací kojeneckou výživu prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci, přičemž zohlední stávající požadavky směrnice 2006/141/ES (čl. 11 odst. 1 a 27. bod odůvodnění nařízení o potravinách pro určité skupiny). Nové nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/127 ze dne 25. září 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 609/2013, pokud jde o zvláštní požadavky týkající se složení a informací, které se vztahují na počáteční a pokračovací kojeneckou výživu, a pokud jde o požadavky na informace týkající se výživy kojenců a malých dětí (Úř. věst. L 25, 2.2.2016, s. 1) zruší a nahradí směrnici 2006/141/ES ke dni 22. února 2020.

⁹ AINIA (2013), s. 12–34. Údaje z 11 členských států EU, které představují asi 74 % celkového počtu obyvatel EU 28 a Švýcarska.

¹⁰ Údaje poskytnuté členskými státy a zainteresovanými stranami ve fázi konzultace (2014).

¹¹ Zhruba dvě třetiny objemu výživy pro malé děti vyrobené ve Francii se vyrábí na vývoz (z toho jedna třetina se vyváží do jiných členských států EU a dvě třetiny do třetích zemí) a Francie vyváží trojnásobek objemu dovozu, Secteur Français des Aliments de l'Enfance (SFAE), 2014, *odpověď na dotazník ohledně výživy pro malé děti*.

2.3 Uvádění výživy pro malé děti na trh¹²

Nejčastěji používané označení výživy pro malé děti při uvádění na trh v EU je „*mléko podporující růst*“. Jiná používaná označení jsou například „*batolecí mléko*“ nebo „*mléčný nápoj pro malé děti*“¹³.

Výživa pro malé děti se uvádí na trh jako výrobky se speciálním složením pro výživové potřeby malých dětí. Používají se obecná prohlášení o úloze/vhodnosti výrobků, pokud jde o přispění ke zdravému růstu malých dětí, a výrobky jsou často prezentovány tak, že hrají klíčovou roli při přispívání k dosažení výživových požadavků malých dětí; používají se také obecná prohlášení o obtížnosti dosáhnout výživových požadavků běžnou stravou. Jako prodejní argument se často používá výživová nadřazenost kravskému mléku (např. „*obsahuje 40krát více železa než kravské mléko*“).

V této souvislosti se používá řady výživových tvrzení k popsání složek, které se do výrobku přidávají a jež jsou považovány za prospěšné pro malé děti (např. „*obsahuje vitamín D*“ nebo „*přidáno omega-3*“), nebo živin, které výrobek obsahuje ve snížené míře, aby se zlepšila vhodnost pro malé děti (např. „*snížené množství bílkovin*“). Používají se také schválená zdravotní tvrzení o konkrétních složkách týkající se vývoje a zdraví dětí a důraz je kladen na ty živiny, které jsou považovány za zásadně důležité pro malé děti (např. „*železo přispívá k normálnímu vývoji poznávacích funkcí dětí*“).

Výživa pro malé děti se uvádí na trh pro malé děti ve věku 1 až 3 roky nebo – v určitých případech – pro užší podskupiny (1–2 a 2–3 roky). Rozlišení mezi počáteční a pokračovací kojeneckou výživou zajišťuje označení výrobku (např. „*batolecí mléko*“), údaj o věkovém rozpětí (např. „+1“) nebo odpovídající čísla na etiketě (1 pro počáteční kojeneckou výživu, 2 pro pokračovací kojeneckou výživu, 3 a 4 pro výživu pro malé děti) a/nebo použití různých barev / designových prvků na etiketě.

3. VNÍMÁNÍ VÝROBKŮ A CHOVÁNÍ ZE STRANY SPOTŘEBITELŮ

Způsoby výživy malých dětí se vzhledem k socioekonomickým a kulturním rozdílům, rozdílným doporučením zdravotnických pracovníků a vnitrostátních orgánů a dostupnosti výrobků v celé EU výrazně liší.

Obecně lze uvést,¹⁴ že kojení v členských státech výrazně klesá po dosažení jednoho roku věku dítěte, a to jak co do počtu kojených dětí, tak co do objemu spotřebovaného mateřského mléka. Výživové výrobky soutěží ve stravě malých dětí s kravským mlékem, přičemž v různých členských státech existují rozdílné preference. Spotřeba výživy pro malé děti je obecně nejvyšší ve věkovém rozpětí 12 až 18 měsíců, poté se snižuje. Zároveň lze zaznamenat odpovídající nárůst spotřeby kravského mléka.

Rozhodnutí rodičů a pečovatelů o výživě pro malé děti ovlivňují různé zdroje informací, které zahrnují nejen označení výrobků a reklamu na ně, ale také doporučení zdravotnických pracovníků a výměny předchozích zkušeností s rodinou a přáteli. Nejčastěji předkládané argumenty rodičů a pečovatelů pro používání výživy

¹² Údaje poskytnuté členskými státy a zainteresovanými stranami ve fázi konzultace (2014).

¹³ Pro výrobky ze sóji se obvykle používá označení „*nápoj podporující růst*“.

¹⁴ Údaje poskytnuté členskými státy a zainteresovanými stranami ve fázi konzultace (2014). Pracovní dokument útvarů Komise analyzuje podrobně postupy ve Spojeném království, Německu a Francii.

pro malé děti jsou vhodnost pro výživové potřeby malých dětí a lepší kvalita, než má kravské mléko.

V některých členských státech doporučují spotřebu výživy pro malé děti vnitrostátní orgány a/nebo zdravotničtí pracovníci, a to z praktických důvodů (tj. obtížnosti dosáhnout přiměřených příjmů všech živin pomocí smíšené stravy). V jiných členských státech dávají zdravotničtí pracovníci a vnitrostátní orgány přednost doporučení kravského mléka v rámci vyvážené stravy (někdy společně s obohacením).

4. PRÁVNÍ RÁMEC VZTAHUJÍCÍ SE NA VÝŽIVU PRO MALÉ DĚTI

Až do 19. července 2016 stanoví pravidla pro potraviny určené pro zvláštní výživu (tzv. „dietetické potraviny“) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES¹⁵ (která z velké míry přejímá právní předpisy přijaté v roce 1989). Tato směrnice definuje dietetické potraviny jako „*potraviny, které jsou pro své zvláštní složení nebo výrobní proces jasně rozlišitelné od potravin pro běžnou spotřebu, které jsou vhodné pro nutriční účely jim připisované a které jsou uváděny na trh s poukazem na tuto vhodnost*“ (čl. 1 odst. 2 směrnice). Směrnice neobsahuje úplný seznam kategorií výrobků, jež mají být považovány za dietetické potraviny, a 17 členských států a Norsko klasifikuje v současnosti na základě výše uvedené definice výživu pro malé děti jako dietetickou potravinu¹⁶. V důsledku toho musí být tyto výrobky v souladu s pravidly směrnice 2009/39/ES, a zejména s obecným pravidlem, podle kterého výrobky musí být takové podstaty nebo složení, „*aby byly vhodné pro zvláštní výživu, ke které jsou určeny*“ (čl. 3 odst. 1 směrnice). Musí také splňovat požadavky na povinné označení, například poukazovat na svou vhodnost pro určený účel (článek 9 směrnice), a o jejich uvedení na trh musí být informován příslušný orgán členského státu (článek 11 směrnice), kde k uvedení na trh došlo. Deset členských států výživu pro malé děti jako dietetickou potravinu neklasifikuje¹⁷.

V roce 2011 přijala Komise legislativní návrh, aby zjednodušila právní rámec vztahující se na dietetické potraviny¹⁸. Cílem návrhu bylo odstranit zastaralý koncept „dietetická potravina“, zrušit směrnici 2009/39/ES a nahradit ji novým rámcem vztahujícím se na potraviny pro určité zranitelné skupiny obyvatel, pro které byla potřebná zvláštní pravidla.

Evropský parlament a Rada přijaly návrh ve změněné formě („nařízení o potravinách pro určité skupiny“), ponechaly výživu pro malé děti mimo oblast působnosti nařízení, ale rozhodly se požadovat od Komise, aby ve zprávě dále analyzovala, zda jsou nutná zvláštní ustanovení pro tyto výrobky.

Nařízení o potravinách pro určité skupiny vstoupí v platnost dne 20. července 2016. K tomuto dni bude zrušena směrnice 2009/39/ES a výživa pro malé děti, která je v současnosti uváděna na trh jako „dietetická potravina“, bude klasifikována jako běžná potravina obohacená o určité živiny a zaměřená na zvláštní podskupinu obyvatel (tj. malé děti), jak tomu již je v deseti členských státech, které výživu pro malé děti jako dietetickou potravinu neklasifikují.

¹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES ze dne 6. května 2009 o potravinách určených pro zvláštní výživu (Úř. věst. L 124, 20.5.2009, s. 21).

¹⁶ Údaje poskytnuté členskými státy (2014).

¹⁷ Údaje poskytnuté členskými státy (2014). V Dánsku není výživa pro malé děti na trhu.

¹⁸ Evropská komise, 2011, *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o potravinách určených pro kojence a malé děti a o potravinách pro zvláštní léčebné účely*, KOM (2011) 0353.

V novém právním rámci spadá výživa pro malé děti do oblasti působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1925/2006¹⁹ a musí být v souladu s pravidly tohoto nařízení (např. o přidávání vitaminů a minerálních látek a o označení, obchodní úpravě a reklamě). Článek 15 tohoto nařízení umožňuje členským státům stanovit pro výrobce oznamovací povinnosti za účelem monitoringu trhu.

Výživa pro malé děti musí být také v souladu s ostatními příslušnými pravidly právních předpisů EU, která se vztahují na všechny potraviny. Výživa pro malé děti musí být například bezpečná v souladu s pravidly nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002²⁰. Potravinářské přídatné látky, rezidua pesticidů a nové látky ve výživě pro malé děti musí být v souladu s pravidly nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008²¹, (ES) č. 396/2005²² a (ES) č. 258/97²³. Výživa pro malé děti musí poskytovat informace o potravině, včetně výživových údajů, v souladu s pravidly nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011²⁴ a může uvádět pouze konkrétní výživová a zdravotní tvrzení schválená na úrovni EU podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006²⁵. Používání takových tvrzení musí být v souladu s konkrétními podmínkami použití, jakož i s obecnými zásadami a požadavky nařízení (ES) č. 1924/2006. Článek 3 nařízení zakazuje zejména používání klamavých tvrzení a rovněž tvrzení vyvolávajících pochybnosti o bezpečnosti a/nebo výživové přiměřenosti jiných potravin. Ustanovení čl. 4 odst. 1 stanoví, že: „*potraviny nebo určité kategorie potravin musí splňovat [výživové profily], aby mohly uvádět výživová nebo zdravotní tvrzení (...)*“²⁶. Čl. 10 odst. 3 stanoví, že odkazy na obecné příznivé účinky potravin na celkové dobré zdraví jsou přípustné pouze tehdy, pokud jsou doplněny zvláštními zdravotními tvrzeními.

-
- ¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1925/2006 ze dne 20. prosince 2006 o přidávání vitaminů a minerálních látek a některých dalších látek do potravin (Úř. věst. L 404, 30.12.2006, s. 26).
- ²⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1).
- ²¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008 ze dne 16. prosince 2008 o potravinářských přídatných látkách (Úř. věst. L 354, 31.12.2008, s. 16).
- ²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005 ze dne 23. února 2005 o maximálních limitech reziduí pesticidů v potravinách a krmivech rostlinného a živočišného původu a o změně směrnice Rady 91/414/EHS (Úř. věst. L 70, 16.3.2005, s. 1).
- ²³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 258/97 ze dne 27. ledna 1997 o nových potravinách a nových složkách potravin (Úř. věst. L 43, 14.2.1997, s. 1). Nařízení (ES) č. 258/97 se zrušuje dne 1. ledna 2018 nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2283 ze dne 25. listopadu 2015 o nových potravinách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 258/97 a nařízení Komise (ES) č. 1852/2001 (Úř. věst. L 327, 11.12.2015, s. 1).
- ²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnice Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004 (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 18). Pravidla pro uvádění živin nařízení (EU) č. 1169/2011 se plně uplatní od 13. prosince 2016.
- ²⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin (Úř. věst. L 404, 30.12.2006, s. 9).
- ²⁶ Výživové profily, které má zřídit Komise, nejsou ještě stanoveny, a proto není tato podmínka v tuto chvíli použitelná.

Vnitrostátní pravidla pro výživu pro malé děti existují pouze ve Francii a byla přijata v souvislosti s právními předpisy o dietetických potravinách²⁷.

5. VĚDECKÉ STANOVISKO ÚŘADU EFSA K VÝŽIVĚ PRO MALÉ DĚTI

Při přípravě této zprávy si Evropská komise vyžádala vědecké stanovisko Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA). Ve svém stanovisku ze dne 9. října 2013²⁸ dospěl úřad k závěru, že výživa pro malé děti je jedním z prostředků, jak zvýšit příjem n-3 polynenasycených mastných kyselin, železa a vitamínu D u kojenců a malých dětí (úřad EFSA tyto látky identifikoval jako živiny, kterých – společně s jódem – mohou mít někteří kojenci a malé děti v EU nedostatek).

Podle úřadu EFSA jsou však jiné prostředky, jako obohacené kravské mléko, obohacené obiloviny a obilné příkrmy, doplňky nebo včasné zavedení masa a ryb do příkrmů a jejich pokračující pravidelná spotřeba, dalšími účinnými alternativami, jak zvýšit příjmy těchto živin. Proto úřad dospěl k závěru, že nelze určit žádnou jedinečnou úlohu výživy pro malé děti, takže ji nelze považovat za nezbytnou pro vyhovění výživovým požadavkům malých dětí při srovnání s jinými potravinami, jež mohou být zahrnuty do jejich běžné stravy.

Ve svém stanovisku ze dne 26. června 2014²⁹ úřad navíc poznamenal, že výživa konzumovaná během prvního roku života může být nadále používána i pro malé děti, a proto nepovažoval za nutné navrhnout zvláštní kritéria týkající se složení výživy pro malé děti.

6. SHRUTÍ OTÁZEK SOUVISEJÍCÍCH S VÝŽIVOU PRO MALÉ DĚTI

Jak je popsáno v předchozích oddílech, výživa pro malé děti je v EU všeobecně rozšířená. Trh EU s těmito výrobky roste a jejich volný pohyb na vnitřním trhu byl doposud účinný. Výrobci v EU jsou čelními podniky na globální scéně a v této souvislosti je třeba poznamenat, že Codex Alimentarius provádí v současnosti revizi normy STAN 156-1987³⁰, která bude zahrnovat také revidovaná pravidla pro výživu pro malé děti.

Z výživového hlediska není výživa pro malé děti nezbytná, ale je jedním z prostředků, jak zvýšit příjmy určitých živin, kterých mohou mít některé malé děti v EU nedostatek. Neexistuje žádný ohlášený bezpečnostní problém ohledně výživy pro malé děti v EU a obsah různých živin v těchto výrobcích je obecně v rozsahu povolených koncentrací v pokračovací kojenecké výživě. Některá výživa pro malé děti však může obsahovat látky (např. cukry či aroma) v množstvích, jež nejsou pro malé děti obecně doporučena (s přihlédnutím k roli spotřeby cukrů při rozvoji obezity nebo k dopadu cukrů či aromat na vývoj chuti malých dětí). V jiné výživě mohou chybět živiny určené úřadem EFSA jako rizikové z hlediska nedostatečného příjmu u malých dětí nebo může obsahovat živiny, u kterých žádné takové riziko neexistuje.

Tyto problémy lze řešit pomocí právního rámce pro potraviny v EU. Tyto výrobky musí například uvádět výživové údaje v souladu s podmínkami stanovenými

²⁷ Arrêté du 30 mars 1978 fixant les dispositions relatives aux aliments lactés diététiques, JO 24-05-1978 p. NC 4070-4075.

²⁸ EFSA (2013).

²⁹ EFSA (2014).

³⁰ Codex Alimentarius, norma Codexu pro pokračovací kojeneckou výživu - Codex Stan 156-1987.

v nařízení (EU) č. 1169/2011. Výrobek může navíc uvádět tvrzení pouze v souladu s pravidly nařízení (ES) č. 1924/2006. V tomto případě čl. 10 odst. 3 nařízení (ES) č. 1924/2006 stanoví, že obecná prohlášení odkazující na nespécifické příznivé účinky výrobku na zdraví (ta by mohla zahrnovat prohlášení o vhodnosti výrobku pro malé děti) lze použít pouze tehdy, pokud je doprovází zvláštní schválené tvrzení (např. „*vápník a vitamín D jsou potřebné pro normální růst a vývoj kostí u dětí*“). Článek 4 nařízení (ES) č. 1924/2006 by navíc bylo možno použít ke stanovení podmínek pro výživové profily, jež by výživa pro malé děti měla dodržovat, aby mohla tvrzení uvádět (čímž by se zajistilo odpovídající složení výživy, která tvrzení uvádí). Článek 4 nařízení (ES) č. 1924/2006 však dosud nebyl uplatněn.

Marketing výživy pro malé děti na trh lze v určitých případech považovat za klamavý, protože vyvolává neoprávněné pochybnosti o výživové přiměřenosti běžných potravin (např. uvádí, že „*obsahuje 40krát více železa než kravské mléko*“, ačkoli kravské mléko železo obsahovat nemá). Z právního hlediska by to však představovalo nesprávné uplatňování příslušných ustanovení v právních předpisech EU (např. článku 3 nařízení (ES) č. 1924/2006, který zakazuje tvrzení, jež zpochybňují výživovou přiměřenost jiných potravin).

Od 20. července 2016 bude všechna výživa pro malé děti na trhu v EU klasifikována stejným způsobem (běžné potraviny obohacené o určité živiny) a bude muset vyhovovat příslušným stávajícím horizontálním předpisům potravinového práva EU.

Zatímco v těch členských státech, které již klasifikují výživu pro malé děti jako potravinu pro běžnou spotřebu, se neočekávají žádné změny, v ostatních 17 členských státech lze již na základě informací dostupných v této fázi předvídat určitý vývoj.

Předpokládá se například, že zrušení směrnice 2009/39/ES otevře přístup na trh odstraněním „zvláštního postavení“ dietetických potravin a zrušením obecných požadavků na složení a stávajícího postupu oznamování, které se na dietetické potraviny vztahují. To by teoreticky mohlo zvýšit hospodářskou soutěž a nabídku výrobků a kladně ovlivnit ceny. Ačkoli by zvýšená hospodářská soutěž mohla výrobcům výživy pro malé děti ztížit získání odměny za jejich investice, otevření trhu by zvýšilo konkurenceschopnost v obecném potravinářském odvětví a snížilo narušování trhu. Právní jistota by se zvýšila (všechny výrobky by v celé EU byly klasifikovány stejným způsobem), právní rámec by se zjednodušil a administrativní zátěž pro podnikání by se snížila (např. zrušení postupu oznamování pro dietetické potraviny za předpokladu, že členské státy nepožadují oznamování obohacených potravin).

Měly by se očekávat určité náklady na přeformulování a přeznačení (např. soulad výrobků v současnosti klasifikovaných jako dietetické potraviny s požadavky na vitamíny a minerální látky v nařízení (ES) č. 1925/2006, úpravy etiket těchto výrobků za účelem odstranění odkazů na „dietetické potraviny“ nebo splnění pravidel o výživových údajích nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům od 13. prosince 2016).

Dalo by se namítnout, že po zrušení směrnice 2009/39/ES a jejího obecného požadavku, podle kterého výrobky musí být takové podstaty nebo složení, „*aby byly vhodné pro zvláštní výživu, ke které jsou určeny*“, by výrobcům, kteří v současnosti uvádějí výživu pro malé děti na trh jako dietetickou potravinu, byla ponechána širší flexibilita při rozhodování o složení jejich výrobků, což by mohlo vést k nevyhovujícímu složení těchto potravin.

Vývoj na trhu po roce 2016 nelze v této fázi zcela předvídat a tento popis nemůže tedy plně zohlednit všechny potenciálně relevantní faktory. Jedním významným prvkem nejistoty, jenž by mohl silně ovlivnit budoucí vývoj v této oblasti, je reakce členských států na zrušení směrnice 2009/39/ES. Všechny návrhy vnitrostátních pravidel budou v každém případě posouzeny Komisí za účelem ověření souladu s právem EU.

7. SHRUTÍ POSTOJŮ ČLENSKÝCH STÁTŮ A ZAJINTERESOVANÝCH STRAN

Při konzultacích o tom, zda je pro výživu pro malé děti potřebné zvláštní opatření na úrovni EU, většina odborníků členských států vyjádřila podporu novému opatření. Odborníci jiných členských států vyjádřili odlišný názor, že není potřebné žádné zvláštní opatření pro výživu pro malé děti; vyjadřovali především obavy, že by další opatření neoprávněně zvýšilo její postavení a v konečném důsledku uvádělo spotřebitele v omyl. Tyto vnitrostátní orgány také zdůrazňovaly, že horizontální předpisy potravinového práva EU dokážou tyto výrobky účinně regulovat (jako je tomu již v deseti členských státech).

Většina zainteresovaných stran (z odvětví i mimo něj) podporovala další opatření.

8. ZÁVĚRY

V souladu s článkem 12 nařízení o potravinách pro určité skupiny se tato zpráva věnuje případné nutnosti zvláštních ustanovení týkajících se požadavků na složení a označování mléčných nápojů a podobných výrobků určených malým dětem (tj. výživy pro malé děti).

Lze dojít k těmto závěrům:

- Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) vydal v roce 2013 vědecké stanovisko k výživě pro malé děti, podle kterého jsou tyto výrobky jedním z prostředků, jak zvýšit příjmy určitých živin, jejichž nedostatkem jsou ohroženy některé malé děti v EU. Podle úřadu však tyto výrobky nemají „žádnou jedinečnou úlohu“ a „nelze je považovat za nezbytné k tomu, aby se vyhovělo výživovým požadavkům malých dětí“ při srovnání s jinými potravinami, jež mohou být zahrnuty do jejich běžné stravy,
- složení výživy pro malé děti je různé. Obsah různých živin v těchto výrobcích je však obecně v rozsahu povolených koncentrací v pokračovací kojenecké výživě. Ohledně těchto výrobků neexistuje žádný ohlášený bezpečnostní problém,
- správné a úplné používání obecného rámce potravinového práva EU se zdá dostatečné pro přiměřenou regulaci složení výživy pro malé děti (např. potravinářské přídatné látky, přidávání vitamínů a minerálních látek nebo používání nových látek) a sdělování vlastností výrobků (např. informace o potravině, výživová a zdravotní tvrzení),
- po 20. červenci 2016 se situace v těch členských státech, které v současnosti klasifikují výživu pro malé děti jako dietetickou potravinu, bude vyvíjet v důsledku zrušení směrnice 2009/39/ES a jejího obecného požadavku, podle kterého výrobky musí být takové podstaty nebo složení, „aby byly vhodné pro zvláštní výživu, ke které jsou určeny“. Mnoho možností vývoje po roce 2016 nelze v této fázi předvídat vzhledem k tomu, že neexistují žádné konkrétní

informace, jak se provozovatelé nebo spotřebitelé přizpůsobí novému právnímu rámci, ani jak členské státy na vnitrostátní úrovni zareagují na nemožnost pokračovat v používání výše zmíněného ustanovení směrnice 2009/39/ES. Všechny návrhy vnitrostátních pravidel budou v každém případě posouzeny Komisí za účelem ověření souladu s právem EU.